

'Maymun'ların futbol oynama hakkı

"**Maymunların Resim Yapma Hakkı Üzerine**" başlıklı yazımda, Batılı'nın bir Türk ya da Perulu'nun çağdaş sanat yaptığına inanmasının, bir maymunun çağdaş sanat yaptığına inanması kadar zor olduğunu yazmıştım. Galiba şimdi sporda da "maymunların futbol oynama hakkı" üstüne bir referandum yapmak gerekecek.

BEDRİ BAYKAM

Koyu bir Fenerbahçeli olarak Galatasaray'ın Neuchatel zaferi, kalbimde en az kendi takımımın Manchester City veya Bordeaux zaferleri gibi bir sevinç patlamasına yol açmıştı. O gün atılan beş golün yanı sıra oynanan Real Madrid vari futbol beni bir sanat gösterisi kadar etkilemişti.

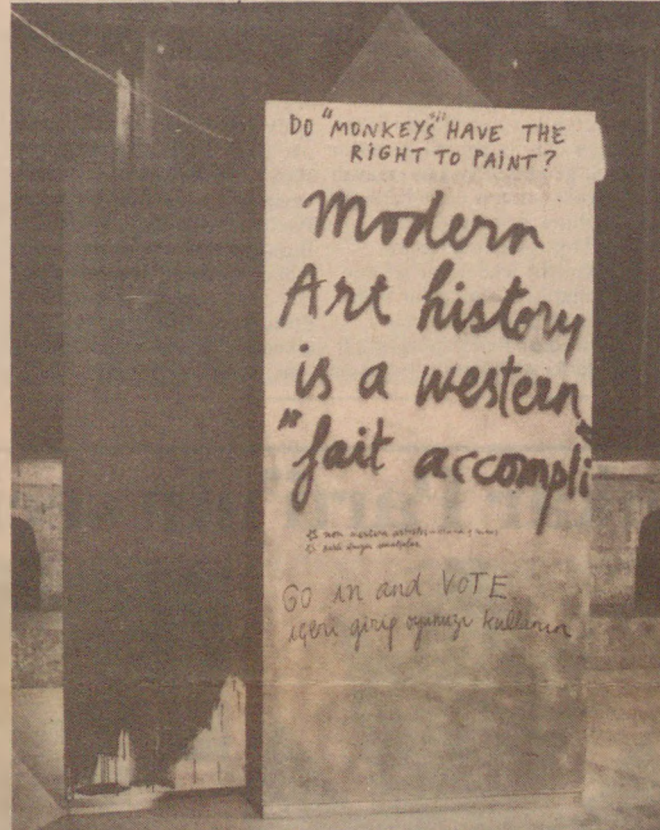
Galatasaray'ın başına gelen, nefret uyandırıcı ırkçılık olayı ve UEFA'nın sebep olduğu komik tarafgirlik ve skandal, bende de her Türkte ve her insanda olması gerektiği gibi yarattığı infial dışında, kendi mesleğimle ilgili, yani sanat-kültür dünyasından birçok çağırışım yaptırdı.

Sanat dünyasında, Batılı müzeler, zenginler, galericiler, kapalı kapılar ardında yan yana gelip tarihin o döneminde hangi ressamlar ön plana çıkarılacak, kimin resimleri on bin dolardan yüzbin dolara fırlatılacak, bunların kararlarını alırlar. Tabii bu isimler ortalama yüzde 99.5 ya Fransız ya Alman ya Amerikalı ya İngiliz, yani Batılı sanatçılar olur. Batılı olmayan kültürler de bu saygın ve ciddi görünümlü, dev parasal çarklarla finanse edilen müzeler ve galeriler sisteminde hep Batılı ressamları görüp bir aşağılık kompleksine kapılır. Tabii bunda bir de birçok ülkede görülen geleneksel Batı hayranlığının rolü vardır. Batı sanat dünyası, gülünç ve önyargılı tavrıyla sanki yalnız 4-5 ülkenin gösteri ve prestij mü-

cadelesine zemin hazırlayan ve "başka ülkelere gözünü kapayan" sahte bir olimpiyat komitesi gibidir.

Yıllardan beri dışarıda başıma gelen inanılmaz derecede gülünç, önyargılı ve isyan ettirici tavrırları çeşitli yazılarımda derinlemesine gündeme getirip kapalı kapılar ardında dönen sahte piyasa oyunlarını Türk sanatseverlerine anlatıp komplekse kapılmamaları gerektiğini açıkladım. Sanat Olayı Dergisi Ekim 1986 sayısında "Modern Sanat Tarihi, Batının Bir Oldubittisi" isimli, daha önce Amerika'da yayımlanan yazımı yayımladı. Daha sonra aynı derginin Eylül 87 sayısında çıkan "Maymunların Resim Yapma Hakkı Üzerine" başlıklı yazımda Batılı'nın, bir Türk ya da Perulu'nun çağdaş sanat yaptığına inanmasının en az bir maymunun çağdaş sanat yaptığına inanması kadar "zor ve inanılmaz" olduğunu yazmıştım. Daha sonra Mimar Sinan Hamamı'nda açtığım sergide, "Maymunların (yani Batılı olmayan sanatçıların) resim yapma hakkı var mı?" diye, üç bin kişinin oy kullandığı bir referandum düzenlemiştim. Allahtan oy kullananların yüzde 96.2'si, "Evet" dedi. Ve bizim haklarımızı tescil edildi!

Esasında modern sanatın tüm oluşum tohumlarının da Batılı olmayan kültürlerden ithal edildiğini de kanıtlarla gösterdiğim uzun makaledeki bazı bölümler, Galatasaray'ın başına gelenler açısın-

Batının bir oldubittisi! — Bedri Baykam, geçen yıl Çağdaş Sanat Sergileri kapsamında Mimar Sinan Hamamı'nda düzenlediği "Referandum Kutusu"na "Modern sanat tarihi, Batının bir oldubittisidir" diye yazmış, "Maymunların da resim yapma hakkı var mı?" diye sormuştu. Baykam, UEFA'nın Galatasaray'a karşı yanlı tutumu üzerine, şimdi de "Maymunların futbol oynama hakkı var mı?" diye soruyor.

dan da ilginç:

"İki ya da daha fazla insanın yarışabilmesi için bir yer ve bir hakem gereklidir. Hakemden vazgeçseniz bile bir podyum, bir kürsü, bir pist, bir futbol sahası, rekabet için kaçınılmazdır. Batılı ülkeleri takdirle ve ilgiyle izlediği-

miz sanat ortamlarında, belki kendileri de farkına varmadan, böyle bir uluslararası faydalı rekabeti olanaksız kılmışlardır."

Geçenlerde Sayın Hıncal Uluç'la bu konuyu konuştuğumuzda kendisine sporcuların ne kadar şanslı olduklarını, çünkü hiç ol-

mazsa kendi başarı ve yenilgilerinden kendilerinin sorumlu olduğunu ve haklarını koruyacak taraf-sız enternasyonal kurumlar, her ülkenin eşit haklarla ve eşit katılımlarıyla gerçekleşen şampiyonalar olduğunu vurgulamıştım.

Sanatta, hiçbir zaman tam ve tartışılmaz olarak ispat edilemeyecek olan üstünlük mukayeseleri, sporda rakamlara dönüştüğü için ve yarışma alanları mevcut olduğu için mümkün olabiliyordu.

Oysa galiba artık bu alanda bile Batılılar olayları sanattaki gibi kapalı kapılar ardında, kapalı zarflarla halledip gerçekleri "bir oldubittiyi getirmeyi" daha kolay bir çözüm olarak buldular. Neuchatel, Galatasaray'ın muhteşem futbolu karşısında içine düştüğü aciz durumdan, bir masada yarım saatte, hem de yarasız beresiz utanmadan sıkılmadan sıyrıldı.

İşte bugün Galatasaray'a oynanan komedi, sanat-kültür dünyasında yıllardır ve artık kanaksanmış olarak devam ediyor. Hiçbir abartma yapmadan, aynı isyan ettirici komediler, sanatta "ispat edilememeye" farkıyla her an yaşanıyor.

Peki, bu rezaletlerde, bu skandallar da bizim kendi payımız ne kadar? Örneğin, "barbar Türk" imajını silmeye uğraşmamız gereken bugünün ortamında kendimizi hâlâ Kanuni sergileriyle tanıtmaya çalışıp kendi devlet kültür politikamızda uygar ve çağdaş Türk sanatını ve düşüncesini kör ve topal olarak bırakmamamız, milli eğitim, kültür ve turizm konularına bütçeden çok yetersiz birimler ayırmamız, Batılıyı karşımızda "hizaya getirecek" gerçek düzeyli tanıtım kampanyalarına girişmememiz hep kendi suçumuz değil mi? Sonra gidip bize "barbar Türk" gözüyle bakıp önyargılı biçimde imzalarını aleyhimize atmaya hazır politikacıya, spor idarecisine çok şaşırma hakkımız var mı?

Önyargılı Batılıları yola getirmemizin savaşı, yalnız politik masa toplantılarından değil, aynı zamanda uzun vadeli kültür çıkarılmalarından geçiyor.

Allah tüm sporseverlerimize sabır, Galatasaray Kulübü'ne de sükunet içinde en iyi kararı alma gücü versin.

Galiba sanattan sonra sporda da yeni bir referandum yapmak gerekecek: "maymunların futbol oynama hakkı üzerine referandum"...

